

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 11. Vtrum possit aliquando fieri diuortium quoad toru[m] &
cohabitatione[m], inter co[n]iuges.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

postolicam disciplinam, neque dimissus ab vxore, neque dimissa a marito alteri coniungantur, sed ita manent aut sibi inter reconcilientur. Idem definitur in Concilio Foroiulienf. c. 10. & ab Innocentio I. epist. 3. c. 8. Ab Innocentio III. Cap. Gaudemus, de Diuortijs Denique à Concilio Florentino & Tridentino. Vt valde mirum sit Catarinum & Caietanum hac de re dubitare potuisse.

105
Pares.

Probatur Tertio: Ex Patribus. Iustinus Martyr Apologia pro Christianis ad Antoninum Imperatorem, ponit inter dogmata Christianæ religionis, Adulterium esse si quis dimissam ab alio duxerit. Origenes Tract. 7. in Matthæum, dicit esse contra Scripturam, Dimissam alterius ducere. Ambrosius in cap. 16. Luca: in illa verba, Qui dimittit vxorem, multa scribit in hanc sententiam. Similiter Hieronymus de obitu Fabiolæ. Item epistola ad Amandum, & in cap. 19. Matthæi. D. Augustinus libris duobus ad Polentium de Adulterinis coniugijs, qui erat in eo errore, ex professo id demoustrat, & in lib. de Bono coniugali. Deinde Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus & Oecumenius. Anselmus quoque & alij in cap. 5. vel 19. Matthæi, & in cap. 7. prioris ad Corinthios. Quibus adde Magistrum cum Doctoribus dist. 35.

106
Triplex ratio.

Probatur Quarto: Ratione. Prima ratio est: Si ob fornicationem posset solui vinculum matrimonij consummati, melior esset conditio mulieris fornicariæ, & ob suam fornicationem dimissæ, quam mulieris honestæ dimissæ sine sua culpa, quod est contra omnem æquitatem, & sapientissimam Christianæ legis dispositionem. Secunda ratio: Si vinculum sic posset solui, aperiretur aditus infinitis repudijs, nam, coniuges sæpè fornicarentur vt matrimonium posset solui, & sic magnum commodum ex fornicatione reportarent: quod ne fieret, lex vetus non volebat fieri repudium ob fornicationem vxoris, sed fornicariam iubebat lapidari: multò ergo minùs id permitti debuit in lege noua. Sæpè etiam alter alteri calumniam fornicationis struere, quando vellet separari. Has & similes occasiones oportuit per legem nouâ vitari. Tertia ratio: Dominus Matthæi 19. coniugium ad primæuam institutionem reuocauit, cui repugnat solutio vinculi. Vnde prorsus repugnat cum intentione Domini, dicere illam excepisse fornicationem quasi propter illam vinculum possit solui.

107
1. Obiectio ex Canonico Concubini.

Dices Primò: Canonico Concubini 32. quest. 7. dicitur, eum, qui cum vxoris forore dormierit, neutram habere posse; ipsius tamen vxorem posse nubere, cui voluerit.

Respondeo: Iuxta Glossam, loquitur Pontifex de coniugio, quod parti innocenti post mortem coniugis conceditur; quod tamen non conceditur ei, qui peccauit; quamuis vxori sit superstes. Eodem modo intelligendus est Canon qui incipit, *Quadam*, eadem questione.

2. Obiectio ex Ambrosio.

Dices Secundò: Ambrosius in cap. 7. prioris ad Corinth. ait Apostolum non dicere de viro, si dimiserit vxorem, maneat celex, vel reconcilietur vxori, sicut de vxore dimissa dixerat: *Quia*, inquit, viro licet aliam vxorem ducere, vxori non licet nubere alteri viro.

Respondeo cum Magistro dist. 35. ex Gratiano 32. q. 7. illa verba fuisse ab aliquo falsario addita, vel certè parum interesse quid iste auctor senserit, cum confiter non esse Ambrosij opus, de cuius sen-

tentia satis constat tum ex Commentario in c. 16. Luca: vbi docet Virum machari, si dimissa vxore aliam duxerit: tum ex lib. 1. de Abraham cap. 4. vbi docet Patri iure coniugibus concedi diuortium; quod est aperte contra hanc sententiam.

DVBIVM XI.

Virum possit aliquando fieri diuortium quoad torum, & cohabitationem, inter coniuges?

Respondeo & Dico Primò: Aliquando posse fieri diuortium quo ad torum & cohabitationem, idque vel ad tempus, vel in perpetuum, ob varias causas. Definitur in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 8.

Dico Secundò: Hoc diuortium fieri posse dupliciter. Primò: Vtriusque consensu: vt si uterque ingrediatur Religionem, vel cesset si vxore Religionem ingrediente, vir ordinetur. Secundò: Sine consensu alterius: sic coniux innocens potest dimittere alterum ob eius crimen.

Dico Tertio: Hoc crimen, ob quod diuortium fieri potest, est multiplex. Primum est, Fornicatio seu adulterium coniugis, Matthæi 5. & 19. Vbi

Aduerte Primò: Sub fornicatione omnem illicitum coitum contineri; vt patet Canone *Metrices*, 324. q. 4. & Can. *Non solum*, q. 7. eadem causa. Vnde ob Sodomiam fieri potest diuortium, vt communiter Doctores docent dist. 36. & Siluester V. *Diuortium*, q. 7. idque non solum si coniux cum alio tale crimen commiserit, sed etiam si ipsam coniugem, tali modo, renitentem cognouerit. Vide Couar. 2. p. cap. 7. §. 5.

Aduerte Secundò: Caietanum in c. 19. Matthæi putare, solum permitti, vt vir vxorem fornicantem, non autem vt vxor virum fornicantem dimittat. Sed contraria sententia est omnino certa, & communis: patet ex Apost. 1. ad Cor. 7. v. 11. qui, sicut ait, *Vir vxorem non dimittat*, scilicet nisi ob iustam causam; sic etiam dicit, *Vxor a viro non discedat*, hoc est, virum non dimittat: non enim vxor solet virum expellere domo, sed ab eo recedere. Itè sicut dixit, *Vxor non habet potestatem sui corporis*, sed vir; ita etiam dicit, *Vir non habet potestatem sui corporis*, sed vxor: ergo in causa diuortij par est vtriusque potestas. Idem patet ex Can. 17. Conc. Mileuitani. Et ex D. August. lib. 1. de Adulterinis coniugijs c. 8. Et Innocentio III. Cap. *Gaudemus*, de Diuortijs.

Secundum crimen ob quod dimitti potest, est hæresis, vel Apostasia, iuxta illud Apostoli ad Titum 3. v. 10. *Hæreticum hominè post vnam & secundam correptionem deuita*. Non potest tamen ob hæresim coniugis fieri diuortium perpetuū, nisi vel iudicio Ecclesiæ separentur, vel certè coniux sit hæreseos condemnatus, quæ condemnatio implicite pœnâ diuortij continet. Colligitur ex Cap. *De illa*, de Diuortijs, & Cap. *Mulier*, de Conversione coniugatorum. Nec obstat Cap. *Quanto*, de Diuortijs, in fine, vbi insinuat coniugè ab heresi conuersum debere ab altero recipi: quia intelligi potest de eo, qui non fuit condemnatus hæreseos.

Tertium est: Si coniux conetur alterum pertinaciter in aliquod peccatū pertrahere; iuxta illud, *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum & proijce ab te*, in quem locum vide Hieronymum.

Quartum est: Si alter alteri graue malum corporis machinetur: vt si vxor sit venefica, vel contraria: si maritus in vxorem seuitiam exercent.

H h h iij Quintus.

108

109

In diuortio par est vtriusque coniugis potestas.

109

Quintò: Recensentur multa alia crimina in lege Consensu Codice de Repudijs; ob qua intercedente iudicio Ecclesiastico potest fieri diuortium.

Dices: Quomodo ergo Dominus excepit solam Fornicationem, ob qua licet vxores dimittere?

Differentia inter fornicatione, & alia crimina, quoad diuortium.

Respondeo: Quia Fornicatio opponitur fidei coniugali; vnde ipsa est propria causa diuortij. Deinde fornicatio talis est, vt si vel semel sit commissa, etsi mox pœniteat, tamen coniux perpetuò dimitti possit; quod in alijs non licet. Vnde etiam in hoc casu coniux innocens potest ingredi Religionem, sicut fecit Paulus simplex; vel initiari saceris, vel manere in cœlibatu seculari.

DVBIVM XII.

Virum coniux innocens teneatur dimittere coniugem fornicantem?

110 Non tenetur absolute.

Tenetur aliquando per accidens.

Respondeo: Absolute non teneri coniugem innocentem dimittere coniugem fornicantem. Nam Dominus id non iubet, sed solum permittit. Ratio est, quia nemo tenetur se priuare re sua, vel suo iure, sine sua culpa.

Fieri tamen potest vt per accidens teneatur innocens à se dimittere nocentem: Primò, Ratione scandali: nam nisi dimiserit, videbitur consentire eius flagitijs. Et iuxta hunc casum explicandi sunt Canones, Vnum teneri relinquere coniugem adulteram. Secundo, Quando non est spes aliàs coniugem corrigendi, nisi per diuortium; tenetur enim eius correctionem optimo modo procurare. Si tamen maritus possit occurrere scandalo, non tenetur illam dimittere, maxime si illi esset magno incommodo illà carere, vel ratione rei domesticæ, vel ratione incontinentiæ suæ.

DVBIVM XIII.

Virum facto diuortio, possit innocens sibi reconciliare dimissum?

111 Affirmatur.

Innocens non tenetur ad reconciliationem.

Respondeo: Posse, maxime si dimissus se emendauerit: vt patet 1. Corinth. 7. vbi Apostolus mulierem, quæ ob iustam causam separata est à viro, iubet manere inuuptam, vel viro suo reconciliari permittit ergo reconciliationem. Ratio est: quia diuortium factum est ad instantiam partis innocentis, vt nimirum eius iuri satisfaceret: quisque autem potest cedere iuri suo. Deinde, sententia Ecclesiæ non compellebat innocentem dimittere vxorem, sed permittebat & adiuuabat.

Adde tamen: Partem innocentem non teneri ad reconciliationem, vt colligitur ex Apostolo, qui loquitur sub diuisione, id liberum relinquens. Ratio est, quia sententia Ecclesiæ concessit diuortium perpetuum: vnde, facto diuortio, potest innocens ingredi Religionem, vel initiari saceris Ordinibus, vel manere in cœlibatu seculari. Coniux tamen qui dimissus est tenetur reconciliari si innocens velit: quia diuortium factum est in fauorem innocentis. Vnde non potest fieri Sacerdos, nec ingredi Religionem sine facultate vxoris innocentis, vel saltè nisi innocens significauerit se nunquam illi reconciliatum iri.

Potesit innocens admittit non emendat.

Petes: Quid si coniux dimissus non est emendatus, sed adhuc fornicetur, poteritne reconciliari?

Respondeo: Absolute posse, si absit scandalum. Sicut enim innocens non tenebatur illum dimittere,

ita dimissum non tenetur perpetuò excludere, sed potest rursus recipere, etiam si sit incorrigibilis; vt docet. Abulensis in cap. 19. Matthæi quæst. 71.

DVBIVM XIV.

Virum facto diuortio, si innocens fornicetur, teneatur coniugem dimissum sibi reconciliare?

Respondeo: Absolute non teneri in foro conscientia, antequam à iudice compellatur: nam sententia perpetui diuortij iuridicè data est, vnde iuridicè est irritanda. Ex quadam tamen æquitate videtur teneri cum dimisso reconciliari, quia iam per suum crimen ius diuortij amisit, & coniux dimissus acquisiuit ius coniugem repetendi. Vnde, si id postulet à iudice, post sufficientem probationem, alter est compellendus redire ad coniugem dimissum.

112 Absolute non tenetur.

DVBIVM XV.

Quibus casibus fiat illicitum diuortium in causa fornicationis?

Respondeo: Diuortium in causa fornicationis fieri illicitum in sex casibus. Primus est: Quando vxor putans maritum esse mortuum, alteri iuncta est; vt habetur Canone Bellicæ, 34. q. 2. Ratio est: quia tunc vxor non nisi materialiter fornicatur: quæ fornicatio non tam grauiter puniri debet.

113 Si putet maritum esse mortuum.

Secundus est: Quando vi est oppressa ab aliquo; vt habetur Canone Itane, 32. quæst. 5. Tunc enim non verè fornicatur; nam non peccat. Si tamen fuerit solum metu etiam graui compulsa, non excusatur: quia est verum adulterium. Patet ex Canone Omnes causationes, 32. qu. 7.

114 Si vi oppressa.

Tertius est: Quando per fraudem decepta est ab aliquo, putans eum esse suum maritum. Patet, quia non est fornicatio nisi materialiter: Can. Si virgo, 34. qu. 3.

115 Si per fraudem decepta.

Quartus est: Quando vterque coniux est fornicatus. Nam paria delicta inuicem compensatione solvuntur. Patet ex Capisignificasti, de Diuortijs.

116 Si vterque fornicatus.

Quintus est: Quando alter consensit in adulterium alterius: vt patet Capitulo Discretionem, de eo qui cognouit consanguineam vxoris. Ad hoc tamen non sufficit vt vir vxorem domo expulerit, & eam alere noluerit, nisi id eo sine fecerit, vt adulterium committeret: vt patet Capitulo Significasti, & Cap. Ex litteris, de Diuortijs.

117 Si alter in adulterium consensit.

Sextus est: Quando innocens reconciliauit sibi alterum: quod fit, vel expresse condonando, vel petendo reddendoque sponte debitum, postquam sciuit alterius flagitium: vt patet Canone Si quis, & Canone Quod autem, 32. q. 5. Si enim nesciat, vel coactè reddat debitum, non amittit ius diuortij.

118 Si innocens sibi alterum reconciliauit.

DVBIVM XVI.

Quando studio maioris perfectionis fit diuortium, quidnam secundum Iura obseruari debent?

Respondeo, & Dico Primò: Quando vxor ingreditur Religionem, necesse est virum si militer ingredi, vel suscipere sacros Ordines; vel certe

119 Si vxor Religionem ingrediat.